

**KORE CUMHURİYETİ'NİN (GÜNEY KORE) TARİHSEL AKIŞ KAPSAMINDA
ENDÜSTRİ İLİŞKİLERİ VE MEVCUT DURUM ÇALIŞMA HAYATI POLİTİKALARI**

Mahmut Keskin *

Gönderim Tarihi: 08.01.2021

Kabul Tarihi: 25.02.2021

Araştırma Makalesi/ Research Article

Doi: <https://doi.org/10.38009/ekimad.856583>

Öz

Makale çalışması kapsamında öncelikli olarak Güney Kore ülkesinin kısaca tarihsel kökenine ve tam bağımsızlığını kazanması ile resmi olarak Kore Cumhuriyeti ismini almasına ilişkin hususlara yer verilerek Kore Cumhuriyeti hakkında genel bir bilgi aktarımı sağlamak amaçlanmaktadır. Kore Cumhuriyeti'nin çalışmaya konu edinilmesine özellikle tarihsel süreçte ekonomik anlamda gösterdiği önemli gelişmeler sebebiyet vermiştir. Çalışmanın gelişme ve sonuç bölümlerinde ise, II. Dünya Savaşı (1939 – 1945) sonrasında Japonya hegemonyasından kurtulan ve tam bağımsızlığına kavuşan aynı zamanda tek başına bir cumhuriyet olma özelliğini söz konusu dönemde elde eden Kore Cumhuriyeti'nin Han Nehri mucizesi şeklinde adlandırılan ekonomik kalkınma ve gelişme kapsamında elde ettiği başarı hikâyesi genel manada aktarılacaktır. Yine Kore Cumhuriyeti'nin tarihsel akış sürecinde endüstri ilişkileri sistemi ve bu kapsamda Devlet otoritesinin düzenleyici rolü, Sendikal faaliyetler ve Toplu pazarlık süreci ile ilgili gelişmeler, belirlenen dönemler itibarıyla aktarılmaya çalışılmaktadır. Çalışmanın içeriğinde, çeşitli istatistiklere yer vermek suretiyle konuya ilişkin analiz yapma imkanının sağlanması amaçlanmaktadır. Ayrıca makale kapsamında Kore Cumhuriyeti'nin mevcut durumdaki istihdam ve çalışma politikasına genel hatları ile yer verilmektedir. Bu kapsamda Kore Cumhuriyeti'nin tarihsel akış içerisinde ve genel manada ekonomik ve siyasi konjonktürünün söz konusu ülkenin endüstri ilişkilerine etkileri incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Güney Kore, Endüstri İlişkileri, Çalışma Politikaları, Ekonomik Kalkınma

JEL Sınıflandırması: J50, J51, J53

**IN THE SCOPE OF HISTORICAL FLOW INDUSTRIAL RELATIONS AND CURRENT SITUATION
LABOUR LIFE POLICIES OF THE REPUBLIC OF KOREA (SOUTH KOREA)**

Abstract

Within the scope of the article, it is primarily aimed to provide a general information about the Republic of Korea by including the historical roots of the South Korea country and the official name of the Republic of Korea after gaining its full independence. The important developments of the Republic of Korea, especially in the historical process, caused the study. In the development and result parts of the study, the success story of the Republic of Korea, which was liberated from the hegemony of Japan after the II. World War (1939 - 1945) and attained full independence and at the same time became a republic in its own right, within the scope of economic development and evolution called the miracle of the Han River, will be conveyed in general terms. Still in the historical flow process of the Republic of Korea's industrial relations system and in this context the regulatory role of the State authority, the developments regarding the union activities and the collective bargaining process are tried to be conveyed in the specified periods. In the content of the article, it is aimed to provide the opportunity to analyze the subject by including various statistics. In addition, within the scope of the article, the current employment and working policy of the Republic of Korea is given in general terms. In this context, the effects of the economic and political conjuncture of the Republic of Korea in the historical flow and on the industrial relations of the country in question were examined.

Keywords: South Korea, Industrial Relations, Labour Politics, Economic Development

JEL Classification: J50, J51, J53

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çalışma Ekonomisi Anabilim Dalı, mahmutkeskin8585@gmail.com

1.Giriş

Güney Kore'nin resmi adı Kore Cumhuriyeti ve başkenti Seul kentidir. Asya kıtasının doğu kısmında ve Kore Yarımadası'nın güney bölümünde yer alan Kore Cumhuriyeti'nin kuzey kesiminde "Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti" (Kuzey Kore), batısında Sarıdeniz, doğusunda Doğudeniz, güneyinde Doğu Çin Denizi bulunmaktadır. Kore Cumhuriyeti 99.720 km²'lik yüz ölçümüne sahip olmasının yanı sıra 2011 yılında nüfus sıralamasına göre ülkeler arasında 26. sırada olmuştur. Milattan Önce (M.Ö.) 2300'lü yıllarda Çason toplumunun önderi Tangun tarafından Kore'de ilk devletin kurulduğu bilinmektedir (www.deik.org.tr).

Japonya, Çin ile giriştiği mücadelede kendisine destek vermediğini öne sürerek Kore'yi 1590 yılında işgal etmiştir. Japonya birtakım Avrupa ulusları ile beraber hareket ederek limanlarını açma konusunda Kore'den talepte bulunmuştur. Kore üzerinde baskı unsuru oluşturan söz konusu durum sebebiyle 1876 yılında Japon ticaretine izin verilmek durumunda kalınmıştır. Japonya, Çin ile sürdürdüğü mücadelenin kazananı konumunda olmuş ve söz konusu mücadele sonucunda 1885 yılında Shimonoski Barış Anlaşması imzalanmıştır. Barış antlaşması ile Kore'deki Çin hâkimiyeti sona ermiştir. Aktarılan hadiselerden sonra Kore üzerinde Japon-Rus ihtilafı baş göstermiştir. Japonya ve Rusya arasındaki söz konusu mücadelenin kazananı Japonya olmuştur. Japonya öncelikle Kore'yi himaye etmiş ve 1910 yılında ise egemenliği altına almıştır. II. Dünya Savaşından 1945 yılında Japonya'nın yenilmiş olarak ayrılması üzerine Kore'de yaklaşık 36 yıl süren Japonya hegemonyası son bulmuştur. II. Dünya Savaşı sonrası Yalta'da düzenlenen konferansta varılan mutabakatı dayanak alan Amerika Birleşik Devletleri (A.B.D.) Kore'nin güney kesimini, Sovyetler Birliği (S.S.C.B.) ise kuzey kesimini işgal etmiş ve böylelikle Kore iki kısma ayrılmıştır. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu 1947 yılında almış olduğu bir kararla Güney ve Kuzey Kore'de seçimlerin yapılmasını ve bu seçimlerin sonucunda iki kesimin tek bir alan ve Hükümete sahip olmasını belirtmiş olmasına rağmen, Sovyetler Birliği (S.S.C.B.), seçim heyetinin Kuzeye geçmesine izin vermemiştir. Bu sebeple seçim sadece Güney Kore'de yapılabilmiş ve bu gelişme sonrasında 15 Ağustos 1948 tarihinde Kore Cumhuriyeti resmi olarak kurulmuştur (www.deik.org.tr).

Kore Cumhuriyeti'nin II. Dünya Savaşı (1939 – 1945) sonrasında tam bağımsızlığına kavuşması ile kısa sürede ekonomik anlamda gösterdiği dinamizm ve sanayileşme atağının gelişmekte olan ve az gelişmiş ülkelere örnek teşkil etmesi açısından son derece önemli olduğu aşikârdır. Bu bağlamda ikinci bölüm kapsamında Kore Cumhuriyeti'nin ekonomik kalkınma planları aracılığı ile planlı büyüme ve sanayi atağına ilişkin bilgilere yer verilmektedir.

Üçüncü bölümde, endüstri ilişkileri kavramının tanımına ve kapsamına ayrıca küresel düzeyde endüstri ilişkilerinin ortaya çıkışına ilişkin literatürdeki bilgilere yer verilmektedir.

Dördüncü bölümde, Kore Cumhuriyeti'nin değişen tarihsel süreçte endüstri ilişkileri sistemine ve mevcut durum çalışma ve istihdam politikalarına yer verilmektedir. Kore Cumhuriyeti'nin resmi olarak kuruluşu sonrası endüstri ilişkileri sistemi aktarılmaktadır.

Beşinci bölümde, makale çalışması konusunun değerlendirilmesine ve tarafıma ulaşılan sonuçlara yer verilmektedir.

2. Kore Cumhuriyeti'nin Ekonomik Kalkınma ve Gelişimi

Bu bölüm kapsamında Kore Cumhuriyeti'nin II. Dünya Savaşı (1939 – 1945) sonrasında tam bağımsızlığına kavuşması ile yaşadığı ve gerçekleştirdiği ekonomik kalkınma ve gelişme sürecine genel hatları ile yer verilmektedir. Kore Cumhuriyeti'nin ekonomik kalkınma ve gelişiminin Kore Cumhuriyeti'nin endüstri ilişkileri tarihine kaynak teşkil etmesi açısından önem arz ettiği düşünülmektedir.

Kore Savaşı'nın (1950 - 1953) ortaya çıkardığı büyük yıkım, Kore Cumhuriyeti'ni ekonomik anlamda çok zor durumda bırakmıştır. Amerika Birleşik Devletleri'nin (ABD) 1953 ile 1961 yılları arasında

sağladığı yardımlar ile ekonomisini düzlüğe çıkartma isteğinde olan Kore Cumhuriyeti'nin ana iktisadi politika uygulaması, ithal ikameci ekonomi politikası ile eğitime yönelik kamu harcamalarına kanalize olunması olmuştur. Bu anlamda insan kaynağına yönelik yapılan söz konusu yatırımların arttırılması, 1960'lı yılların başından itibaren emek yoğun çalışan sanayi sektörünün ortaya çıkmasında önemli bir yer tutmuştur (Çakmak, 2016:151,152).

Kore Cumhuriyeti yönetiminin 1960'lı yıllarda politika önceliğinin siyasetten ekonomik büyümeye geçmesi, söz konusu dönemde ülkenin tecrübe ettiği en önemli gelişme olmuştur. Aktarılan gelişmenin yansımalarını, 1961 yılında askeri darbe sonucu yönetime gelen Parkın ekonomik konulara harcadığı mesai ve büyüme yaklaşımı benimsemiş devlet adamlarına gösterdiği destekte keşfetmek mümkün. Bu dönemde şirketlere önemli ölçüde yatırım desteği sağlanmış olup bu kapsamda büyük şirketlere kredi imkânları artırılmış ve iyi yönetilen şirketlere ödül olarak ekli reel faiz uygulanmıştır. Kore Cumhuriyeti yönetiminin ekonomik konulara verdiği önceliğin en önemli yansıması ise 1962 yılından itibaren uygulanmaya başlanan kalkınma planları olmuştur (Öz, 2008: 6).

Kore Cumhuriyeti'nde 1962 yılında ihdas edilen "Ekonomik Planlama Kurulu", ülkemiz ile aynı dönemlere tekabül eden planlama döneminin başlangıcını yapmıştır. Söz konusu planlar kapsamında ihracat ve verimlilik artışı gibi konular hedeflenmiştir. Kore Cumhuriyeti, totalde yedi dönemi kapsayan yedi tane Beş Yıllık Kalkınma Planını 1962 ile 1997 yılları arasında içeren süreçte başarılı bir şekilde uygulamıştır (Çakmak, 2016: 152).

TMMOB Makina Mühendisleri Odasının 2007 yılı Sanayi Kongresi Oda Raporunda (TMMOB, 2007); Kore Cumhuriyeti'nin 1960 yılı sonrası uygulamaya koyduğu beş yıllık kalkınma planlarının dönemleri ve söz konusu plan dönemlerinde Devlet otoritesi tarafından ağırlık verilen sanayi işkolları belirtmek suretiyle aşağıda aktarılmaktadır.

**I. Kalkınma Planı (1962 - 1966 dönemi)* ile kendi kendini besleyebilen bir sanayi için ilk hedefler oluşturulmuştur. Petrol rafinerileri, elektrifikasyon, sentetik elyaf, gübre sanayisi ve çimento sektörlerine büyük ölçüde değinilmiştir.

**II. Kalkınma Planı (1967 - 1971 dönemi)* ile sanayi alanının güncel gelişmelere uyum sağlayabilmesi ve makine sanayi, demir-çelik sanayi ile kimyevi üretim sanayi esas olmak üzere ithal ikameci anlayışın ivedi bir şekilde hayata geçirilmesi planlanmıştır.

**III. Kalkınma Planı (1972 - 1976 dönemi)* ile ihracat odaklı bir yapının oluşturulması hedeflenmiştir. Plan kapsamındaki sanayi sektörleri ağırlıklı olarak kimyevi üretim sanayi ile ağır sanayi olmak üzere, gemi inşaatı, nakliye araçları, demir-çelik, elektrikli ev aletleri ve petro-kimya endüstrileri olmuştur.

**IV. Kalkınma Planı (1977 - 1981 dönemi)* kapsamındaki endüstri sektörleri; elektronik, gemi inşaatı ve makine imalatı gibi teknoloji gerektiren aynı zamanda yüksek vasıflı çalışan bulunması icap eden sektörlerdir. Ayrıca ağır sanayi ve kimyevi üretim sanayinde önemli ölçüde büyüme sağlanmıştır. Diğer taraftan yukarıda sayılan endüstri sektörleri ülke ihracatının yaklaşık % 46'sını oluşturmuştur.

**V. Kalkınma Planı (1982 - 1986 dönemi)* ile elektronik, bilişim ve makine gibi teknoloji gerektiren sektörlerle yönelik planlanmaktadır. Aynı zamanda bu sektörlerle ilişkin ihracat hedeflenmektedir.

**VI. Kalkınma Planı (1987 - 1991 dönemi)* beşinci planın belirlediklerinin sürdürülmesini temel hedef olarak almıştır. Hükümet ithalattaki kısıtlamaların kaldırılması ve ithalatın serbestleştirilmesi noktasında ivmelenme amaçlamaktadır.

**VII. Kalkınma Planı'nın (1992 - 1996 dönemi)* hedefinde ise; ülkede milenyum çağına kadar "ileri sanayi ekonomisi" oluşturulması kapsamında yüksek teknoloji gerektiren optik, biyo teknoloji, elektronik ve uzay teknolojisi gibi sektörlerde ilerlemek bulunmaktadır. Ayrıca ekonomik düzenin

liberalleşmesine çaba gösterilmesi, ekonomik piyasaların işleyişinde Devlet otoritesinden ziyade işletmelerin ve şirketlerin etkisini artırmak hedeflenmiştir.

VII. Planın tamamlanmasından itibaren, 1997’de ortaya çıkan ekonomik kriz Kore Cumhuriyeti’nin beş yıllık plan uygulamasına son vermesine ve beş yıldan az süreli uygulanan programlara geçmesine sebebiyet vermiştir (TMMOB, 2007).

1997 yılında ekonomik krize maruz kalan Kore Cumhuriyeti, mali anlamda finansman temin edebilmek adına Uluslararası Para Fonu (IMF)’nin kapısını çalmıştır. Kore Cumhuriyeti için yaşanan bu ekonomik kriz öncesindeki başarılı ekonomik performanslarından sonra karşı karşıya kaldığı ilk çetin imtihan durumundadır. İyi yönetilmeyen diğer bir deyişle mali durumu iyi olmayan işletmeleri piyasa dışı bırakıp ekonominin dinamikliğini tekrar sağlamış ve kısa bir sürede ekonomik anlamda önemli bir ivmelenme sağlamıştır. Bu bağlamda, enflasyon oranını makul seviyelere indirmiş ve dış ticaret anlamında cari işlem fazlası veren bir ülke konumuna gelmeyi başarmıştır. Kore Cumhuriyeti, kriz dönemini atlattıktan sonra iktisadi anlamda yüksek performansını sürdürmüştür. 2001 yılında Gayrisafi Yurtiçi Hasılası 504,6 milyar \$ iken 2017 yılının verilerine göre 1.6164 trilyon \$’a artmıştır, bu parasal tutarlar ile küresel düzeyde 11. sırada konumlanmıştır. Küresel anlamda ekonomik kriz yaşanan 2008 ile 2009 yıllarında dahi Kore Cumhuriyeti yüksek ekonomik performansını sürdürmüştür. Küresel anlamda iletişim örgütleri Kore Cumhuriyeti’nin yakaladığı bu önemli ekonomik performanslarını “Kurtarma Ders Kitabı” olarak adlandırmaktadır (tr.korean-culture.org/tr).

Kore Cumhuriyeti’nin 1967-2015 yılları arasını kapsayan temel ekonomik göstergeleri baz alındığında, ülkenin ortalama olarak yıllık periyotta %7,3 büyüdüğü ve bu başarısı ile dünyanın en gelişmiş ekonomileri arasına dahil olduğu görülmektedir. Kore Cumhuriyeti’nin kalkınmada gösterdiği bu önemli başarı “Han Nehri Mucizesi” şeklinde isimlendirilmiştir. Mucizevi olarak nitelendirilen bu başarının yakalanmasında Kore Cumhuriyeti’nin doğal kaynak anlamında kısıtlı kaynaklara sahip olması ve ülke içi piyasalarının büyük olmaması önemli bir unsur oluşturmuştur. Bu sebepten dolayı ülke yönetimi ekonomide dinamizmi sağlamak maksadı ile sanayi işkollarına ağırlık vermiş ve sanayi sektöründen çıkan sanayi ürünlerini ihraç etmek zorunda kalmıştır (Çetin ve Karadaş, 2018: 109).

Kore Cumhuriyeti’nin uygulamaya koyduğu ihracata yönelik ekonomik ve sosyal kalkınma politikalarını başarı ile uyguladığı ve katma değeri yüksek imalat sanayi ürünlerini kalkınmada ana kaynağa yerleştirdiği anlaşılmaktadır. Diğer yandan Kore Cumhuriyeti dilinde *Şabol* (*chaebol*) olarak adlandırılan çok uluslu şirketlerinde ekonomik kalkınmadaki dinamizmi ve itici gücü sağlayan çok önemli paydaşlar olduğu düşünülmektedir.

Kore Cumhuriyetinde *Şabol* kelimesi büyük işletme ağları ya da iş kümeleri için kullanılmaktadır. *Şabol* isimli işletme ağları, Kore’nin savaş sonrası yeniden canlanmasında, tarım ağırlıklı ekonomiden dönüşüm ile dünyanın en dinamik ekonomilerinden biri haline gelmesinde çok önemli derecede rol oynamışlardır. *Şabol* isimli işletme ağları, kendi hükümetleri ile diyaloglarını üst düzeyde tutup ve bu durumu muhafaza etmelerinin yanı sıra, Japonlar gibi küresel piyasada hızlı bir şekilde büyümüşler ve belli başlı uluslararası düzeyde markalar üretmişlerdir, Söz konusu markalar içinde en çok bilinenler; Samsung, LG, SK, Hanjin, Lotte, Daewoo, Kumho, Hanhwa, Ssangyang, şeklindedir (Kutanis ve Tunç, 2010: 61,62, 64).

Küresel düzeyde kitle iletişim organları ekonomik başarılarından ötürü Kore Cumhuriyeti’ni Hong Kong, Singapur ve Tayvan ile birlikte “Dört Asya Kaplanı” olarak adlandırmıştır. Kore Cumhuriyeti’nin 1996 yılında Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD)’ne üyelik anlamında dahil olması ile “Asya Kaplanı” adlandırması “Dünya Kaplanı” adlandırmasına doğru geçiş oluşturmuştur (tr.korean-culture.org/tr).

Kore Cumhuriyeti, hızlı ekonomik büyümeyi yoksulluğun önemli ölçüde azaltılmasıyla birleştirmede dikkate değer bir başarı elde etmiştir. Kore hükümetinin politikaları, 1960 ile 2019 arasında yıllık ortalama % 7,3 olan reel gayri safi yurtiçi hasıla (GSYİH) büyümesiyle sonuçlanmıştır. Bu güçlü performans, 1961-2019 arasında ortalama %16 lık yıllık ihracat büyümesi ile desteklenirken, tasarruflar ve yatırımlar GSYİH'nin sırasıyla % 34,7 ve % 29,8'ine yükselmiştir. 2009 yılında Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü'nün (OECD) Kalkınma Yardım Komitesi'ne (DAC) üye olan ilk eski yardım alıcısı olarak, Kore'nin kişi başına gayrisafi milli geliri (GSMG) 1950'lerin başında 67 dolardan hızla arttı ve 2018'de 30.000 doların üzerine çıkmıştır (www.worldbank.org/en/country/korea/overview).

3. Endüstri İlişkileri Kavramı ve Tarihsel Olarak Ortaya Çıkışı

Endüstri ilişkileri kavramının tanım ve kapsamı, küresel düzeyde endüstri ilişkileri sisteminin ortaya çıkışına ilişkin literatürdeki bilgiler genel hatları ile bu bölüm kapsamında aktarılmaya çalışılmaktadır.

Kökeni Fransızca *industrie* kelimesinden gelen ve Türk Dil Kurumu tarafından *sanayi* olarak dilimize çevrilen *Endüstri* kavramının bilimsel düzlemde konumuzu oluşturan *Endüstri İlişkileri* hukukuna ilişkin tanımına bakıldığında; “Üretimin yapıldığı her yerde oluşan, ekonomik ve sosyal koşullara bağlı olarak değişen nitelikte olmakla birlikte işçiler ile işverenler arasında yürütülen ve odağında ücret pazarlığı olan kurumsallaşmış ilişkiler bütünü.” şeklinde ifade edildiği anlaşılmaktadır (Türk-İş Sözlük, 2011: 60). Ayrıca, Endüstri İlişkileri kavramsal olarak ilk defa 1912 yılında, Amerika Birleşik Devletleri (A.B.D.) Kongresi'nin çalışma hayatı ile ilgili kurduğu bir komisyonun adı olarak kullanılmış ve 1926 yılında İngiltere'de Ticaret Bakanlığı'nın bir araştırmasında Endüstri İlişkileri kavramına atıf yapılmıştır (Tokol, 2015: 1).

Kavramsal olarak Endüstri ilişkileri, işçi kesimi, işveren kuruluşları, sendikal girişimler ve Devlet otoritesi arasındaki münasebetleri, analiz etmektedir. Endüstri ilişkileri sistemi, tarihsel süreç içerisinde her dönemin kendine has sosyo-ekonomik düzeninden, siyasal yapılanmasından, iktisadi faaliyetlerinden, kültürel anlayışından beslenen ve sürekli güncellenen aktif bir kavramı ifade etmektedir (Aykaç, Balcı 2016: 3).

Bazı akademisyenler endüstri ilişkilerinin sadece “sanayi sektörü ve bu sektördeki istihdam sorunlarına yönelik olduğunu” kabul ederken; bazı akademisyenler endüstri ilişkilerinin “tarım, sanayi, hizmetler, ticaret ve kamu sektöründeki ilişkileri de kapsadığını” kabul etmektedir (Tokol, 2015: 2).

Günümüzde endüstri ilişkileri kavramı çok boyutlu ve geniş anlamda tüm sektörlerdeki çalışma ilişkilerini kapsayan bir düzeye erişmiş olup endüstri ya da sanayi sektörel düzeyine sıkıştırılmayacak sosyo-ekonomik karşılıklı ilişkiler bütünü oluşturduğu tarafimca düşünülmektedir.

Diğer taraftan Endüstri İlişkilerinin kavramsal anlamı yanında kapsam boyutu açısından da ele alınması konu bütünlüğü açısından önem arz etmektedir. Bu bağlamda, Endüstri ilişkilerinin ilgi alanını oluşturan konular (Aktaran Tosun, 2014: 42):

“-İşçi-işveren ilişkilerini çevreleyen sosyo-ekonomik düzen; ülkenin sanayi yapısı, işletme yöneticilerinin personel politikaları, emek piyasasının durumu, işgücünün özellikleri, siyasal sistemdeki güç dengesi.

-Sendikaların Özellikleri; işçilerin işyeri, meslek veya işkolu düzeyinde örgütlenmeleri, ulusal veya yerel sendikaların güçleri, sendika üyeliğinin durumu, sendikaların mali kaynakları ve sendika liderliği.

-Sendikaların taktik ve stratejileri; sendikaların toplu pazarlık veya siyasi hareketler yoluyla hükümeti etkilemeye çalışması, çalışma koşullarını kontrol etmede gösterdikleri tercihler.

-*Toplu pazarlığın yapısı*; pazarlık biriminin genişliği, sözleşmelerle düzenlenen konular, sözleşmenin süresi, uyuşmazlıkların çözüm yolları, grev ve diğer baskı yöntemlerinin kullanılması.

-*Devlet düzenlemelerinin çerçevesi*; tarafların neyi pazarlık konusu edebileceklerini ve ne gibi taktikleri kullanabileceklerini belirleyen devlet düzenlemeleri.” şeklinde ifade edilmiştir.

Endüstri ilişkilerinin konuları arasında kurumsal düzeydeki toplu iş ilişkilerinin ağırlıklı bir payı olsa da çalışma hayatında yaşanan dönüşüm ile birlikte günümüzde, bireysel iş ilişkilerinin ve bireysel davranışların incelendiği çok sayıda çalışmanın yapıldığı da görülmektedir (Aktaran Tosun, 2014: 42).

Endüstri ilişkileri hukukunun zaman içinde kapsayıcı alanı genişlemiş dar kavramsal tanımının perspektifinden sıyrılıp günümüzde hem bireysel hem toplu iş ilişkilerini kapsayıcı bir rolü üstlenerek çalışma ilişkilerine doğru evrildiği gözlenmektedir.

Esas itibarıyla Sanayi devrimini endüstri ilişkilerinin başlangıcı kabul etmek gerekmektedir. Nitekim, endüstri ilişkilerinin aktörlerinden en önemlisi olan “işçi” kavramı Sanayi Devrimi ile birlikte ortaya çıkan bir olgudur. Bu bağlamda, endüstri ilişkilerinin başlangıç noktası, Sanayi Devrimi öncesi köy alanlarında veya şehirlerdeki mini atölyelerde çalışarak yaşamını sürdüren insanların fabrika ortamında ve bir bedel mukabilinde emeğini kullandırması, olmuştur (Delican, 2010a: 9).

18. yüzyılın ihtiva ettiği birçok gelişme ile Sanayi Devrimi’nin başladığı yüzyıl olarak belirlenmesi literatürde de geçerli olan bir görüş olmuştur. Bu duruma karşın dünya tarihinde en önemli değişimlerden biri olarak görülen Sanayi Devrimi’nin 18. yüzyılın daha öncesine dayanan tarihsel bir arka planının olduğu da aşikârdır. Nitekim Haçlı seferleri, coğrafi keşifler ile deniz ticaret yollarının keşfedilmesi, Rönesans ve Reform Hareketleri 18. yüzyıldaki değişime altyapı hazırlayan bazı gelişmeler olarak değerlendirilebilir (Bedir, Alper, Tokol, Özaydın, Metin, 2014: 31).

Literatürde genel olarak kabul edilen görüşe göre; endüstri ilişkilerinin yapısı esasen, içinde bulunduğu siyasal sistemin ideolojik anlayışı tarafından önemli ölçüde etkilenmektedir. Bu anlamda demokratik, çoğulcu ve örgütlenme hürriyetinin yüksek olduğu uluslardaki toplu iş ilişkileri ile otoriter ve baskıcı politika izleyen yönetimlerdeki toplu iş ilişkilerinin birbirine benzemeyeceği aşikârdır (Delican, 2010a: 101).

4. Kore Cumhuriyeti’nin Değişen Tarihsel Süreçte Endüstri İlişkileri Ve Mevcut Durum Çalışma Politikaları

Kore Cumhuriyeti’nin II. Dünya Savaşı (1939 – 1945) sonrasında Japonya hegemonyasından kurtulup tam bağımsızlığına kavuştuğu dönem olan 1948 yılı itibarıyla Kore Cumhuriyeti’nin değişen tarihsel süreçte endüstri ilişkileri ile mevcut durum çalışma ve istihdam politikaları bu bölüm kapsamında aktarılmaya çalışılmaktadır.

Bir ülkenin endüstri ilişkileri sisteminin anlaşılabilmesi veya kavranabilmesi açısından endüstri ilişkilerinin temel dinamiklerini oluşturan Devlet otoritesinin çalışma yaşamını regüle edici faaliyetlerinin, o ülke içindeki sendikal faaliyete ilişkin bilgilerin, işçi örgütleri ile işveren kuruluşları arasında bağitlanan toplu iş sözleşmelerinin kaynağı olan toplu pazarlık sürecinin bilinip analiz edilmesi gerekmektedir.

Değişen tarihsel akışta endüstri ilişkileri sistemi o ülkenin ekonomik konjonktüründen, siyasi ve toplumsal yapısından doğrudan etkilenmektedir. Nitekim işçi / işçi örgütleri ile işvereni bir masanın etrafında bir araya getiren ana sebep; ekonomik ve sosyal menfaat ve hakları düzenlemektir. İşveren ile ekonomik hakların görüşülmesi esnasındaki ülkenin ekonomik durumu; işverenin ekonomik durumunun makro halini yansıtacağından görüşmelerin ülke ekonomik verileri ile birlikte sürdürüleceği değerlendirilmektedir. Ya da dönemin siyasi otoritesinin demokratik uygulamalardan uzak politikalar gütmesi işçi örgütlenmelerinin toplu pazarlık masasına güvenceli oturamayacağını

işaret edebilmektedir. Nitekim demokratikleşme olgusundan uzaklaştıkça işçi örgütlerinin elindeki grev uygulamasına başvurabilme gibi tabii haklar kaybedilmiş olacaktır.

Kore Cumhuriyeti'nin endüstri ilişkileri anlamında geçirdiği aşamalar genel olarak üç döneme ayrılarak incelenmektedir. Söz konusu üç dönem;

- 1) 1980 yılından önceki dönem,
- 2) 1980 ile 1997 yılları arası dönem,
- 3) 1997 yılından sonraki dönem,

şeklindedir. Kore Cumhuriyetinde endüstri ilişkileri; 1980 yılına kadar olan dönemde baskıcı bir rejimin gölgesinde, 1980 ile 1987 yılları arasında kalan dönemde demokratik uygulamalara geçiş evresinde ve son olarak 1987 yılı sonrası dönemde ise demokrasinin hüküm sürdüğü bir toplum yapısında konumlandığı anlaşılmaktadır (Delican, 2010a: 241).

Kore endüstriyel ilişkiler sistemi, üç aşamadan geçmiştir. 1987 yılında sona eren birinci aşama, devlet kontrolündeki resmi sendikacılık ve bağımsız işçi faaliyetinin ara sıra ortaya çıkan süreçleri ile karakterize edilmiştir. 1997 yılında ekonomik krizle sona eren ikinci aşamada, Kore İşçi Sendikaları Federasyonuna rakip olacak ikinci bir ulusal sendika örgütü olan Kore İşçi Sendikaları Konfederasyonu kuruldu. Üçüncü aşama, endüstri düzeyinde toplu pazarlık oluşturma çabaları ile karakterize edilirken, aynı zamanda düzensiz, sınırsız istihdamın hızlı bir şekilde açığa çıkarılması nedeniyle bir temsilcilik krizi ile karakterize edilmiştir. İkinci ve üçüncü aşamalarda, toplu pazarlığın ve dolayısıyla endüstriyel sorunların çoğu işletme düzeyinde konumlanmıştır (Merz, Junhua, Yoon 2010: 111).

4.1. Kore Cumhuriyeti'nin Değişen Tarihsel Süreçte Endüstri İlişkileri

Kore Cumhuriyeti'nin endüstri ilişkileri sisteminin tarihsel akıştaki değişen durumu iki ana başlık altında ve üç tarihsel aşamada¹ dönemler itibariyle çalışma kapsamında aktarılmaktadır.

I. Devletin Düzenleyici Rolü Kapsamında Yapılan Düzenlemeler

i. 1980 yılından önceki dönem; Kore Cumhuriyeti 1948 yılı Kasım ayında Sağlık ve Sosyal İşler Bakanlığı bünyesinde Çalışma Bürosu kurarak çalışma hayatı ile ilgili politika ve düzenlemeleri yönetecek mekanizmanın temelini atmıştır. Daha sonra 1961 yılında Çalışma İdaresi oluşturulmuştur (MOEL Korean-www.moel.go.kr/english). 1953 yılında Rhee hükümeti tarafından ilk iş kanunları çıkarılmış, bu kanunlarla işçilere serbestçe örgütlenme, toplu pazarlık ve grev özgürlükleri tanınmış ve bu kanunlar 1963 yılına kadar değişmeden hüküm sürmüştür. Söz konusu kanunlar; 299 maddelik iş uyuşmazlıkları yasası, sendikalar yasası, sendika kurulu yasası ve çalışma standartları yasası şeklindedir. 1960'lı ve 1970'li yıllarda oldukça demokratik mahiyette olan bu kanunlar oldukça sınırlandırılmıştır (Kavurmacı, 2020: 113). 1961-1970 yılları otoriter rejim kaynaklı olarak işçi hareketine baskı yapılmış olup sendikaların siyasi faaliyeti yasaklanmıştır. Ayrıca bu dönemde iş uyuşmazlıklarına ilişkin yasal düzenlemelerin karmaşıklığı söz konusu olmuştur. 1970 yılında Yabancı Sermayeli Şirketler İçin Sendikalar ve İş Uyuşmazlıkları Düzenlemesi Hakkında Olağanüstü Kanun düzenlemesi yapılmıştır. Otoriter rejimin hüküm sürdüğü 1971-1979 yılları arasında işçi hareketine baskı devam etmiştir. Yine söz konusu dönemde ücretli çalışan sayısı artmış olup bu kapsamda 1970 yılında 3.78 milyon olan işçi sayısı, 1979 yılında 6,52 milyona ulaşmıştır. Söz konusu dönemin sorunları olarak; düşük ücret, uzun çalışma saatleri ile endüstriyel kazalar gösterilmektedir (Keumsoo, 2011).

¹ 1980 öncesi, 1980-1997 arası ve 1997 sonrası dönem.

ii. 1980 ile 1997 yılları arası dönem; 1981'in başlarında yapılan yasal değişiklikler Japon tarzı girişim sendikalarının kurulmasını zorunlu hale getirdi ve hükümet tüm girişim sendikalarını FKTU'nun (hükümetin yetkilendirdiği sendika konfederasyonu) bir parçası olmaya zorlamak suretiyle siyasi kontrol sistemini sağladı. Ayrıca, hem öğrencilerin hem de kilise kuruluşlarının katılımı göz önüne alındığında, hükümet sendikalara "üçüncü tarafların" katılmasını yasakladı. Bu eylemler açıkça politik olarak güdülenmiş olsalar da, şabollerin endüstriyel çatışmaları kontrol altına almalarına veya bunlardan kaçınmalarına ve "otoriter" yönetim tarzlarını sürdürmelerine yardımcı oldular. Bazı işgücü koruma yasalarını getirme ile mesleki ve beceri eğitimini düzenleme çabaları olsa da, birincil odak, endüstriyel ilişkiler faaliyetinin siyasi kontrolü, yani istikrar idi. Bu nedenle, sıkıyönetim döneminde ekonomik kalkınma için Endüstriyel ilişkiler'de istikrarı sürdürme genel amacının bir parçası olarak politikaların birincil odak noktası anlaşmazlıkları önleme ve anlaşmazlıktan kaçınma olmaya devam etti (örneğin, özellikle hükümetin ücret maliyetlerini kontrol etme çabaları) (Kuruvilla, Erickson, 2002: 187). Kore Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı adaylarından No Taeu, 1987 yılında "Demokratikleştirme İlanını" duyuruyor ve cumhurbaşkanlığı seçimlerinin galibi oluyor (Arslan ve Taner, 2016: 37). 29 Haziran Demokratikleşme duyurusu Kore'nin endüstriyel ilişkilerinde önemli bir değişime işaret etti. Yeni Kore hükümeti çalışanların sendikalaşma ve sendikaların toplu pazarlık yapma yasal hakkı dahil olmak üzere özerk endüstriyel ilişkiler ilkesini ilan etti (Landsbury, Wailes, 2005: 325).

iii. 1997 yılından sonraki dönem; 1997 yılında Asya'da meydana gelen ekonomik kriz Kore'de endüstri ilişkilerinin yeniden yapılandırılmasına ivme kazandırmıştır. Kore Cumhuriyeti'nin Uluslararası Para Fonu (IMF) mali desteği ile krizden çıkması ve işgören kesimi ile daha sık ilişkiler kuran bir hükümetin oluşması 1998 yılında endüstri ilişkileri anlamında kayda değer düzenlemelerin oluşmasına sebep oldu. İşçiler ihdas edilen üçlü komisyon içerisinde bulunarak ülke düzeyinde karar alma sürecine katılmış oldu. Bu komisyon bir "sosyal anlaşma" bağtıladı. Diğer taraftan toplu ve bireysel iş ilişkilerinde gerçekleştirilen düzenlemeler: KCTU olarak anılan Kore İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun kanuni olarak kabul edilmesi, İşsizliğe ilişkin sigortanın oluşturulması (işsizliğe ilişkin yardımların çoğaltılması ve faydalanma periyodunun uzatılmasını kapsayacak şekilde), sendikaların siyasal faaliyetlerde bulunabilmesi, kamu sektöründe toplu pazarlık hakkının verilmesi, 1 (bir) yılı aşmayacak şekilde geçici işçi çalıştırılabilmesi hakkının verilmesi, iş yasasında işten çıkarmaya izin verilmesi, işten çıkarılacaklara önceden bildirimde bulunulması, işten çıkarma durumunda işverenlere de sorumluluklar getirilmiştir (Aktaran Delican M. 2010b : 259).

II. Sendikalar ve Toplu Pazarlık

i. 1980 yılından önceki dönem; Sendikal girişimlerin mazisi çok öncelere dayanmıyor Kore Cumhuriyetinde. Kore Cumhuriyeti'nin günümüzde çok sayıda işçiye ulaşan Kore İşçi Sendikaları Federasyonu (FKTU) sendikal girişim anlamında başlangıcını; 1970 yılına ve söz konusu yılda gösterdiği direnişe ve bu direniş sürecinde Chun Tae-İl isimli kadın işçinin kendini yakıp öldürmesi eylemi ile özdeşleştiriyor (Birleşik Metal İş, 2006: 26). Kore Cumhuriyetindeki sendikal anlayış münazara edilecekse, 1987 yılında başlayan demokratikleşme hamlesinden önceki sürece ve sonraki sürece göz atılması icap etmektedir. Demokratikleşme hamlesinden önceki süreçte, hükümetler ve siyasi otoriteler sendikaların bağımsız olmalarını kabul etmemişlerdir. Bu doğrultuda sendikal faaliyete ve sendikanın siyaset ile münasebetine yönelik olarak baskıcı bir yaklaşım benimsemişlerdir. Yine 1987 yılı öncesi dönemde sendikaya yönelim ve bu anlamda üye olma oranı düşük kalmıştır. Hatta işçiler sendikal anlamda yoğunluk oluşturdukları işletmelerde dahi seslerini çok az duyurabilmiş ya da hiç duyuramamışlardır (Jensen, 2004).

ii. 1980 ile 1997 yılları arası dönem: Sendikalara yönelik halk düşmanlığının yanı sıra, baskıcı çalışma yasaları sendikal kalkınmanın önündeki en ciddi engeldi. Bu yasalar sendikal faaliyetleri sınırladı ve sanayi sendikalarının işçi uyuşmazlıklarına ve işletme düzeyinde toplu pazarlıklara müdahalesini engelledi. Yasal grev çağrısı yapmaya cesaret eden işçi liderleri, diğer düzenlemeleri ihlal etmekten tutuklanıyorlardı. 1980'lerin ilk yarısında, otoriter yasaların güçlendirildiği dönemde, 2.000'den fazla işçi hapsedildi. Kadın ve erkek pek çok genç ve masum işçi yıllarca hapiste kalmıştır. İşçi baskısı insan hakları ve işçi hakları açısından ciddi sorunlar yarattığı için bu durum uluslararası düzeyde ilgi görmüştür. Emek hareketi, 1970'ler ve 1980'lerdeki siyasi baskıya ve haksız işçi uygulamalarına karşı verilen acı mücadeleyi hatırlatıyordu. Bu dönemde tersanelerde, otomobil fabrikalarında ve çelik fabrikalarında kitlesel ve şiddetli grevler oldu, bazıları dünya çapında ilgi gördü, özellikle 1987'deki iş anlaşmazlıkları. Devlet baskısına ve işverenlerin acımasız ve insanlık dışı muamelesine karşı mücadele idi (Song, 1999: 1). Otoriter rejimin sindirme ve baskı altında tutma politikaları aynı zamanda hızla güç kazanan sendika faaliyetleri 1987 yılında Kore Cumhuriyetinde büyük ölçekte bir mücadelenin tecrübe edilmesine sebep oluyor ve söz konusu çetin geçen mücadeleler tüm Kore halkı üzerinde etkili oluyor. Yaşanan mücadeleler işyeri ölçeği düzeyinden ülke sathı düzeyine ulaşıyor ve nihayetinde askeri yönetimin yıkıma uğraması, iş kanununun yeniden düzenlenmesi gibi hukuki kazanımlarla son bulup modern anlamda sendikacılık faaliyetinin siyasal hatlarının oluşmasına yardımcı oluyor (Birleşik Metal İş, 2006: 26).

iii. 1997 yılından sonraki dönem: Endüstri İlişkileri reformunun Ulusal Mecliste muhalefet partilerinin yokluğunda gece geç saatlerde uygulamaya konma tarzı, 1997 yılının Ocak ve Şubat aylarında Kore tarihindeki en büyük genel grevi ateşledi. Daha da önemlisi, KCTU ve FKTU'nun birlikte hareket ederek çıkarılacak çalışma yasalarına ilişkin düzenlemelere karşı protestoları geçmişte olduğundan daha fazla sendikalar arası işbirliğine işaret etti. Şubat 1997'de hükümet, iş kanunu değişikliklerini geri çekmeye ve KCTU ve kamu sektörü pazarlık haklarının yasallaştırılması için bir zaman çizelgesi içeren ve idari nedenlerle işten çıkarmaların başlatılmasını geciktiren gözden geçirilmiş bir çalışma yasası çıkarmak zorunda kaldı (Landsbury, Wales, 2005: 327). 1997 yasaının bir sonucu olarak, sanayi sendikalarının sayısı artıyor; işverenler endüstriyel düzeyde pazarlığa dirense de 1998 ile 2000 arasında yedi adet sanayi sendikası kuruldu ve diğerleri oluşma sürecindedir (Kuruvilla, Erickson, 2002: 187). Kore Cumhuriyetinde, işletme sendikacılığından işkolu sendikacılığına doğru bir evrilme görülmektedir. Özellikle KCTU (Kore işçi Konfederasyonu üyesi sendikaları) üyesi sendikalar değişimi tetikleyen sendikalar olmuştur. Değişim; temelinde işletme sendikacılığının sınırlı fonksiyonlarından kaynaklanmaktadır. Kore Cumhuriyetinde toplu pazarlıklar farklı çeşitlerde ve düzeylerde yapılmaktadır. Bunlar beş çeşittir: İşletme seviyesinde (işveren ve sendika arasında), Birleştirilmiş (milli seviyede işçi sendikası ile milli seviyede işveren sendikası arasında), Diagonal (milli seviyede işçi sendikası ile işveren), Ortak (milli seviyede işçi sendikası ile işletme sendikası birleşimi ve işveren arasında) ve Grup (işçi sendikaları birleşimi ve bir grup işveren arasında) toplu pazarlıkları şeklindedir (Delican, 2010b: 262,263).

4.2. Mevcut Durum Kore Cumhuriyeti İstihdam ve Çalışma Politikaları

Kore Cumhuriyeti'nin güncel istihdam ve çalışma politikaları için Kore İstihdam ve Çalışma Bakanlığı'nın 2019 yılı İstihdam ve Çalışma Politikası Bildirisinde (www.moel.go.kr/english) önemli gördüğümüz bazı bilgilere aşağıda yer verilmektedir.

- ❖ İstihdam ve çalışma politikası anlamında vizyonunun “Birlikte Çalışma, Mutlu Kore!” sloganı çerçevesinde oluştuğu gözlenmektedir.

- ❖ Misyonun 4 (dört) ana fonksiyonel hedefte toplandığı gözlenmektedir. Söz konusu fonksiyonel hedefler aşağıda sıralanmıştır.
 - ✓ %70 oranında istihdam oranını başarmak (yakalamak),
 - ✓ Mevcut piyasadaki işlerin kalitelerini, niteliklerini geliştirmek,
 - ✓ Hayatın içinde (canlı), güvenli ve emniyetli işyerleri tasarlamak,
 - ✓ Ulusal anlamda gelişmeyi ve kalkınmayı başarmak, halkın gelecekte mutluluğu için endüstriyel ilişkilerde kazan kazan durumuna odaklılık, şeklinde olduğu görülmektedir.
- ❖ Başlıca (Ana) İstihdam ve çalışma politikaları 5 (beş) madde halinde belirtilmiş olup söz konusu maddeler aşağıda sıralanmıştır.
 - ✓ İstihdam dostu politika izlemek,
 - ✓ Çalışma koşullarını güvence altına almak ve istihdam uygulamalarını geliştirmek,
 - ✓ Çalışmaya (Emeğe) saygı duyulan toplumu gerçekleştirmek,
 - ✓ Güvenli ve iş kazasız işyerleri tasarlamak,
 - ✓ Uluslararası Çalışma işbirliklerini (ortaklıklarını) teşvik etmek, şeklinde olduğu görülmektedir.

Kore Çalışma Enstitüsünün tanzim edip internet sitesi aracılığıyla yayımladığı 2019 yılına ilişkin Çalışma Belgesi isimli raporda (www.kli.re.kr/kli_eng/index.do) Kore Cumhuriyeti'nin 2019 yılı Endüstriyel İlişkilerinin değerlendirilmesi hususunun 8 (sekiz) ana konu başlığı halinde işlendiği gözlenmektedir. Söz konusu raporda Kore Cumhuriyeti'nin güncel olarak değerlendirmeye alınan endüstri ilişkileri ve çalışma hayatına ilişkin önemli konu başlıkları ve söz konusu konu başlıklarına ilişkin özet bilgiler aşağıda maddeler halinde aktarılmaktadır.

i. Asgari Ücret: Cumhurbaşkanı Moon Jae-in hükümeti döneminde asgari ücret artış oranının her geçen yıl azaldığı, Moon Jae-in hükümetinin belirlediği üçüncü yıl asgari ücret artışının 1988 yılında uygulamaya konulan asgari ücret politikasından bu yana üçüncü en düşük artış olduğu ve çalışma çemberinde olanlar tarafından yetersiz düzeyde kalan artışın eleştirildiği aynı zamanda reel ücret artışı sağlamadığının ifade edildiği, hususları genel ve özet olarak aktarılmaktadır.

ii. Kamu Sektöründe Düzensiz Statüde Çalışanların Düzenli Statüye Geçişleri; Kamu kesimi tarafından düzenli statüde istihdam edilmeyen birçok işçinin düzenli statüye geçişinin yapıldığı fakat bu işçilerin doğrudan kamu kurumunun kendisi tarafından değil de kamu kurumlarının bağlı iştirakleri tarafından sağlandığı ve bu durumun sorun oluşturacağı, geçişte öngörülen ücret farklılıklarının sorun teşkil edeceği ve kamu kesiminde düzenli statüye geçirilme konusundan özel sektörün düzenleme kaynaklı olarak etkileneceği, hususları genel ve özet olarak aktarılmaktadır.

iii. Çalışma Saatleri; 2018 yılında Çalışma Standartları Kanunu'nda yapılan değişiklik ile hukuksal olarak tartışmalı durumda olan "bir hafta" teriminin "tatiller dahil 7 gün" olarak netleştirildiği, yasal çalışma saatinin haftada maksimum 52 saat olmak üzere 40 saat olarak tanımlanmasının değişmediği aynı zamanda esnek çalışma saatlerine ilişkin mevzuat eksikliği olmasına rağmen hükümetin işveren kuruluşlara özel uzatılmış çalışma saatlerine izin vermeyi planlamasının çalışma çemberi tarafından eleştirildiği ve çalışma saatlerinin azaltılması konusuna aykırı bir uygulama olduğu, hususları genel ve özet olarak aktarılmaktadır.

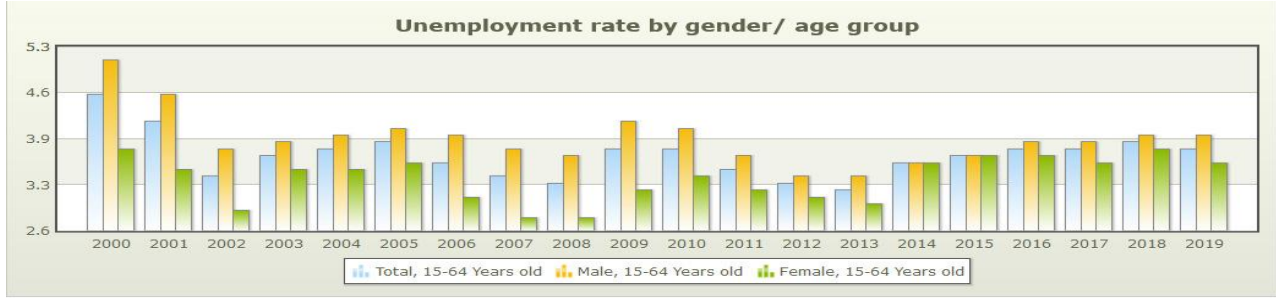
- iv. Temel İşçi Hakları - ILO Temel Sözleşmelerinin Onaylanması: Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) 2019 yılında yüzüncü yılını kutladığında mevcut Kore Hükümetinin Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) temel sözleşmelerinden zorla çalıştırma sözleşmesi gibi sözleşmelerin onaylanmasını tamamlayamadığı, hükümetin toplu pazarlık hakkından belli kesimleri mahrum bıraktığı, mevcut hükümetin uyguladığı politika sonucu ortaya çıkan faturanın işçilerin çalışma şartlarını ağırlaştırdığı ve söz konusu politikaların işçilerin işyeri işgalini yasakladığı, toplu pazarlık geçerlilik süresinin uzatıldığı ve grevde alternatif çalışmaya izin verildiği konuları yönünden işçi kesimi tarafından olumlu karşılanmadığı, hususları genel ve özet olarak aktarılmaktadır.
- v. Sosyal Diyalog: Ekonomik ve Sosyal Konsey'in genel kurul toplantısı yapmakta geciktiği ve üç işçi temsilcisi grupları tarafından esnek çalışma saati sistemleri konusunda protesto edildiği, daha sonra gerçekleştirilen genel kurul toplantısında yeni bir komite kurulmasının önerildiği ve söz konusu komitenin isminin "Kutuplaşmanın Çözülmesi ve İstihdam Komitesi" olduğu, hususları genel ve özet olarak aktarılmaktadır.
- vi. İş Güvenliği: Alt işveren işçisi olarak çalışan Kim-yong gyun'un bir konveyörde sıkışıp ölümünden sonra iş güvenliği'nin temel çalışma sorunlarından biri haline geldiği, bu tür iş güvenliği sorunları sebebiyle İş Güvenliği ve Ulusal Sağlık Yasasının revize edildiği ve 2020 yılı itibarıyla uygulamaya gireceği, endüstriyel kazalarda hayatını kaybedenlerin sayısı bu istatistiklerin tutulmaya başlandığı yıl olan 1999 yılından bu yana ilk defa 2019 yılında 855 olduğu, hususları genel ve özet olarak aktarılmaktadır.
- vii. Sanayi ve Sektöre Göre Toplu Pazarlık: 2019 yılında metal endüstrisi dışında, finans ve sağlık endüstrilerinde büyük bir çatışma olmadan endüstri düzeyinde toplu pazarlığın sona erdiği, Medya sendikasının, üç karasal TV istasyonu (KBS, MBC, EBS) ile "2019 Karasal Kamu Yayıncıları Sektör Düzeyinde Toplu İş Sözleşmesi" imzaladığı, gıda dağıtım platformunda çalışanlar için ücret ve çalışma koşulları hakkında grup düzenlemelerinin tespitinin yapıldığı, hususları genel ve özet olarak aktarılmaktadır.
- viii. Sendikaların Önderlik Ettiği Sosyal Dayanışma Faaliyetleri: 2018 yılında olduğu gibi 2019 yılında da sendikaların öncülüğünde sosyal dayanışma faaliyetlerinin arttığı, Kamu sektöründeki beş sendikanın (FKTU Kore Finans Endüstrisi Birliği, Kore Kamu Sanayii Sendikaları Federasyonu, Kore Kamu Sendikaları Federasyonu, KCTU Kore Kamu Hizmeti ve Taşımacılık İşçileri Sendikası, Kore Sağlık ve Tıp İşçileri Sendikası) 'Kamu Çalışanları Dayanışma Vakfı'nı kurduğu, FKTU Kore Finans Endüstrisi Birliği ve KCTU Kore Finans ve Hizmet İşçileri Sendikasının endüstri düzeyindeki anlaşmaya dayalı olarak "Finans Endüstrisi Kamu Çıkarı Vakfı" nı kurduğu ve 'Finans Endüstrisi Kamu Çıkarı Vakfı' ve 'Finans ve Hizmet UBUNTU Fonu'nun gençleri, düzenli işi olmayan çalışanları, savunmasız grupları ve iş yaratmayı desteklemeye yönelik projelerinin bulunduğu, Kore Cumhuriyeti Yüksek Yargı Organı'nın Busan Metro işvereni hakkında verdiği kurulacak fonla yıllık 30 milyar won'luk fonla mevcut işçi ücretlerinin kapsamının genişletilmesi kararına sendikaların sosyal sorumluluk kapsamında işçilere dağıtım yapılması yerine 540 yeni işçinin işe alınmasını önerdiği, hususları genel ve özet olarak aktarılmaktadır.

4.2.1. Mevcut Durum İşgücü ve Sendika İstatistikleri

Kore Cumhuriyeti'nin işgücü ve sendikal konulara ilişkin istatistiki veriler için Kore İstatistiki Bilgi Servisi (*Korean Statistical Information Service (KOSIS)*) ve Kore Çalışma Enstitüsü (*Korean Labor Institute (KLI)*) kurumlarının resmi internet sitelerinden faydalanılmış olup aşağıda yıllar bazında tablollaştırılmış farklı istatistiki verilere yer verilmiştir (kosis.kr/eng/ , www.kli.re.kr/kli_eng/index.do).

4.2.1.1 İşsizlik Oranı

Şekil 1: 2000-2019 yılları arası İşsizlik Oranı

* Kaynak: Korean Statistical Information Service (KOSIS) (kosis.kr/eng/) Erişim tarihi:06.11.2020

Şekil-1 kapsamında; Kore Cumhuriyeti'nin 2000 ila 2019 yılları arasında 15-64 yaş arası nüfusun işsizlik oranı ve aynı zamanda söz konusu yıllar arasında yine 15-64 yaş arası erkek (male) ve kadın (female) nüfuslarının ayrı ayrı işsizlik oranları yüzde (%) bazında gösterilmektedir. Tablodan anlaşılacağı üzere, tüm yıllarda toplam 15-64 yaş arası nüfusun işsizlik oranı yüzde bazında %4,6'nın altında kaldığı anlaşılmaktadır. 2019 yılında % 3,8 civarında olan işsizlik oranı Avrupa Birliği'ne üye 28 ülkenin 2019 yılı işsizlik oranları ortalaması olan %6,4'ün (Diskar, 2020) altında kaldığı anlaşılmaktadır.

4.2.1.2 Sendikal Birlikler ve Üyelerinin Sayıları

Tablo 1: Sendikal Birlikler ve Üyelerinin Sayıları

Sendika Birlikler ve Üyelerinin Sayıları						
(Birim: 1 birlik, 1,000 kişi)						
	Birlik Sayıları					Üye Sayıları
	Toplam	Ulusal Konfederasyon	Endüstriyel Federasyon	Bölgesel Şirket düzeyindeki birlikler	Yerel	
1980	2.635	1	16	2.618	948	
1990	7.698	1	21	7.676	1.887	
2000	5.698	2	44	5.652	1.527	
2010	4.420	2	42	4.376	1.643	
2011	5.120	3	50	5.067	1.720	
2012	5.177	3	52	5.122	1.781	
2013	5.305	3	55	5.247	1.848	
2014	5.445	2	57	5.386	1.905	
2015	5.794	3	55	5.736	1.939	
2016	6.164	4	57	6.103	1.966	

Not: 31 Aralık 1980 tarihinde Sendika Kanununda yapılan değişikliğin ardından, bölgesel şubeler ve yerel birimler şirket düzeyinde birlikler halinde konsolide edildi.

*Kaynak: Korean Labor Institute (KLI) www.kli.re.kr/kli_eng/index.do - Erişim tarihi:06.11.2020

Tablo-1 kapsamında; 1980'den 2016 yılına kadar önce 10 yılda bir, 2010 yılından itibaren ise yıl bazında sendikal birlik sayıları ve bu sendikaların üye sayıları toplamaları gösterilmektedir. Tablodan görüleceği üzere 1980 ila 2016 yılları arasında sendikal birlik sayıları ve sendikaların üye sayıları artış eğilimindedir. Ayrıca 2016 yılında sendikal birlik ve üye sayılarının en yüksek sayıda olduğu anlaşılmaktadır. Diğer taraftan Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) istatistiklerine göre Kore Cumhuriyeti'nin toplam işgücü içindeki sendikalaşma oranı 1980 yılında %14,7 civarında iken 2016 yılında %10 civarına gerilemiştir (<https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=TUD#>).

4.2.1.3 Grev Sayıları

Şekil 2: Gruplaştırılmış İşkolları Düzeyinde İş Uyuşmazlıkları Bağlamında Grev Sayıları

*Kaynak: Korean Statistical Information Service (KOSIS) (kosis.kr/eng/) – Erişim tarihi: 06.11.2020

Şekil-2 kapsamında; 2006 ila 2019 yılları arasında gruplaştırılmış işkolları düzeyinde iş uyuşmazlıkları sonucu ortaya çıkan grev sayıları vaka sayısı bazında gösterilmektedir. Tabloda gösterilen gruplaştırılmış işkolları; imalat endüstrisi (manufacturing industry), nakliye, depolama, telekomünikasyon ve ticaret (transportation, warehousing, telecommunication, business), elektrik, su ve enerji (electricity, water, gas) madencilik endüstrisi (mining industry) şeklindedir. Söz konusu dönemler arasında en çok imalat endüstrisinde grev görüldüğü ve tüm yıllar içinde 2019 yılında toplam 141 adet grev sayısı ile en yüksek grev sayısına ulaşıldığı ayrıca belirtilen dönemler arasında madencilik endüstrisinde hiç grev olmadığına ilişkin bilgiler olduğu anlaşılmaktadır.

5. Sonuç ve Değerlendirme

Kore Cumhuriyeti'nin II. Dünya Savaşı (1939 – 1945) sonrasında Japonya hegemonyasından kurtulup tam bağımsızlığına kavuştuğu dönem olan 1948 yılından 2000'li yıllara kadar ekonomik değişim ve dönüşüm anlamında kısa sayılabilecek bir sürede çeşitli makale, tez ve yazılara konu olacak şekilde ekonomik ilerleme ve gelişme sağladığı gözlenmektedir. Söz konusu ilerleme ve gelişmenin kaynağını özet ve genel olarak; 1960 yılından itibaren uygulamaya konulan kalkınma planları ve söz konusu planlara uyumlu olarak gerçekleştirilen icrai nitelikte ekonomik ve sınai faaliyetler, ihracata dayalı sanayileşme politikası, ihracata dayalı sanayileşme politikası kapsamında küresel düzeyde rekabet edebilir ölçüde üretilen ileri teknolojiye ve katma değer yeteneğine sahip ürünler, Devletin teşvikleri kapsamında önemli derecede verim alınan *Şabol* isimli büyük işletme ağları ya da iş kümeleri, konuları oluşturmaktadır.

Bir ülkenin değişen tarihsel akış kapsamında endüstri ilişkileri sistemi o ülkenin ekonomik konjonktüründen, siyasi ve toplumsal yapısından doğrudan etkilenmektedir. Nitekim işçi / işçi örgütleri ile işvereni bir masanın etrafında bir araya getiren ana sebep ekonomik ve sosyal menfaat ve hakları düzenlemektir. İşveren ile ekonomik hakların görüşülmesi esnasındaki ülkenin ekonomik durumu haliyle işverenin ekonomik durumunun makro halini yansıtacağından görüşmelerin ülke ekonomik verileri ile birlikte sürdürüleceği değerlendirilmektedir. Ya da dönemin siyasi otoritesinin demokratik uygulamalardan uzak politikalar gütmesi işçi örgütlenmelerinin toplu pazarlık masasına güvenceli oturamayacağına işaret edebilmektedir.

1960'lı yıllardan 1987 yılında ilan edilen Demokratikleşme Bildirisine kadar askeri darbeler neticesinde oluşturulan hükümetlerin otoriter ve baskıcı rejimi ile yönetilen Kore Cumhuriyeti, ekonomik anlamda kalkınma ve gelişimi sağlamak güdüsüyle, ekonomik ve iktisadi programlara ilişkin politikalar hariç çalışma politikalarını önceliğe almadan hareket ettiği değerlendirilmektedir. Yine 1987 yılından itibaren 1997 yılına kadar istenilen seviyede çalışma politikalarına öncelik ve önem verilememiştir. Bu dönemde gerek kamunun gerekse özel şirket teşebbüslerinin ağırlıkla *Şabol*

isimli işletme ağlarının (Samsung, Hyundai vd.) ekonomik ve iktisadi anlamda maliyetlerini azaltma güdüsüyle hareket edilmiştir. Bu kapsamda işçiler uzun çalışma sürelerine maruz bırakılmaya devam edilmiş, yeterli toplu pazarlık haklarına sahip olmalarının önüne geçilmiş, düşük ücret ile yaşamlarını sürdürmeleri uygulamasına devam edilmekle birlikte sendikal birlikler ve çalışma yaşamına ilişkin sosyal çevreler ile sosyal diyalog yeterli düzeyde kurulmamıştır. 1997 yılında hükümetin yine işçi haklarını kısıtlayıcı endüstri reformunu meclisten geçirme girişimi işçi sendikal birlikleri tarafından büyük bir tepki ile karşılanmasına yol açmış ve Kore Cumhuriyeti tarihinin en büyük grevi bu dönemde gerçekleşmiştir. Söz konusu sendikal birliklerin büyük direnişi değişiklikler içeren yeni İş Kanununun oluşmasına sebebiyet vermiştir. Böylece sendikal birliklerin önemli derecede etkisi ile 1997 yılından itibaren Kore Cumhuriyetinde çalışma hayatının demokratikleşmesi ve işçilerin hak-menfaat dengesinin gözetilmesi yolunda ilerlemeler görülmüştür. Bu kapsamda sendikaların sayıları artmış, sendikaya üye olan işçi sayılarında artmalar gözlenmiş, üçlü komisyon (Devlet, işçi / işçi örgütleri, işveren) olarak adlandırılan komisyon aracılığıyla sosyal diyalog düzeyi artırılmış, toplu pazarlık kapsamında iş uyuşmazlıklarının çözümü noktasında grev yoluna başvurulma sayısı işkolları düzeyinde özellikle imalat endüstrisinde artmıştır.

Günümüzde diğer bir deyişle mevcut durumda Kore Cumhuriyeti istihdam ve çalışma politikaları 5 (beş) ana konu düzeyinde belirlenmiştir. Bu konular; İstihdam dostu politika izlemek, Çalışma koşullarını güvence altına almak ve istihdam uygulamalarını geliştirmek, Çalışmaya (Emeğe) saygı duyulan toplumu gerçekleştirmek, Güvenli ve iş kazasız işyerleri tasarlamak, Uluslararası Çalışma işbirliklerini (ortaklıklarını) teşvik etmek, şeklinde oluştuğu görülmektedir. Kore Cumhuriyeti'nin %3,8 civarında olan 2019 yılı işsizlik oranı Avrupa Birliği ülkelerinin 2019 yılı işsizlik oranı ortalaması olan %6,4'ün önemli sayılabilecek düzeyde altında kaldığı anlaşılmaktadır. Diğer taraftan küresel düzeyde de çalışma hayatı sorunlarını oluşturan; asgari ücret artış düzeyinin yeterli görülmemesi, kamu sektöründe düzensiz çalışan işçilerin düzenli statüye geçirilmesi ile ücret düzeyleri arasında yaşanan dengesizlikler, haftalık azami çalışma süresi uzunluğu, Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) temel sözleşmelerinden günümüzde halen imzalanmayanlar olması, sosyal diyalog mekanizmasının işletilmesinde yaşanan aksaklıklar ve iş güvenliği kapsamında yetersiz kalan yasal düzenlemeler ve kontroller, genel anlamda Kore Cumhuriyeti'nin mevcut durum çalışma hayatını olumsuzluklarını oluşturduğu anlaşılmaktadır. Kore Cumhuriyeti'nde sendikal birliklerin sosyal dayanışmayı artırıcı roller üstlendiği ve bu alanda birçok projeye önderlik ettiği anlaşılmaktadır. Söz konusu projelerin gençleri, düzenli işi olmayan çalışanları, savunmasız grupları ve iş yaratmayı desteklemeye yönelik oldukları anlaşılmaktadır.

Netice itibariyle, Kore Cumhuriyeti II. Dünya Savaşı (1939 – 1945) sonrası tam bağımsızlığını kazanması sonrasında iktisadi ve ekonomik anlamda ağırlıklı olarak imalat endüstrisi alanında sürekli kendini geliştirme ve ilerleme hedefinde olmuş ve bu alanda emsal teşkil edecek nitelikte bir başarı elde etmiştir. Diğer taraftan siyasi alanda otoriter rejimlerin baskıcı ve diktatör yönetimlerinden sıyrılıp demokratikleşme çabası içinde olmuştur. 1987 yılından itibaren artan demokratikleşme düzeyi kapsamında ve sendikal birliklerin bu demokratikleşme evresinde gösterdiği önemli direniş sayesinde işçi haklarına yönelik önemli yasal düzenlemeler yapılmıştır.

KAYNAKÇA

- Arslan C., Taner A. (2016), Kalkınma Hamlelerinin Batı Dışı Örnekleri: Türkiye Ve Güney Kore'nin Karşılaştırılması, Adam Akademi Dergisi, 6/1: 37
- Aykaç, M. ve Balcı, B. (2016). "Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Yönetimi: Tamamlayıcı mı, İkame mi?", Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi. 5(1): sf. 3
- Bedir E., Alper Y., Tokol A., Özaydın M. M., Metin B., (2014) "Sosyal Politika", Anadolu Üniversitesi Açık ve Uzaktan Öğretim
- Birleşik Metal İş, (2006), Çekik Gözlü Sendikacılık Kore Sendikal Hareketi, Sendikam Dergisi, 6: 26 http://www.birlesikmetal.org/sendikam/sayi_6/sendikam6.pdf - Erişim tarihi: 01.11.2020
- Çakmak, U. (2016), "Güney Kore'nin Ekonomik Kalkınmasının Temel Dinamikleri", Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 1: 151-152
- Çetin, R. , Karadaş, S. (2018). "Han Nehri Mucizesi: Ekonomik Kalkınmada Güney Kore Örneği", İstanbul İktisat Dergisi , 68 (1) , 96, 97, 109
- Delican M. (2010a), Endüstri İlişkileri, İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi, <http://auzefkitap.istanbul.edu.tr/kitap/kok/endustriiliskau260.pdf> - Erişim tarihi: 01.11.2020
- Delican M. (2010b), Karşılaştırmalı Endüstri İlişkileri, İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi, http://auzefkitap.istanbul.edu.tr/kitap/ceko_ue/karsilastirmaliendustriiliskileri.pdf -Erişim tarihi: 01.11.2020
- Dergipark Akademik, Tubitak Ulakbim <https://dergipark.org.tr/tr/>
- Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DİSK) (2020), Diskar Raporu, <http://disk.org.tr/wp-content/uploads/2020/02/DISK-AR-Kas%C4%B1m-2019-Istihdam-Issizlik-Raporu.pdf> – Erişim tarihi: 05.11.2020
- Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK) <https://www.deik.org.tr/ulke-bultenleri-guney-kore-ulke-bulteni-> Erişim tarihi: 25.10.2020
- Jensen C. S. (2004). "Trade Unionism: Differences and Similarities – a Comparative View on Europe, USA and ASIA, IIRA Congress paper, 7 <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.195.8002&rep=rep1&type=pdf>- Erişim tarihi: 03.11.2020
- Kavurmacı A. (2020), "Güney Kore Ekonomisinde Chaboeller ve Endüstri İlişkileri" Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul
- Keumsoo K. (2011), "History Of Labour Movement In Korea", Slayt Paper, <https://industrialindah.files.wordpress.com> – Erişim tarihi:15.11.2020
- Korean Cultural Center, <http://tr.korean-culture.org/tr/152/contents/957> - Erişim tarihi: 27.10.2020
- Korea Labor Institute, https://www.kli.re.kr/kli_eng/index.do - Erişim tarihi: 06.11.2020
- Korean Statistical Information Service (KOSIS) <https://kosis.kr/eng/> - Erişim tarihi: 06.11.2020
- Kuruvilla S., Erickson C. L., (2002) "Change and Transformation in Asian Industrial Relations", Cornell University ILR School CAHRS Working Paper Series - <https://core.ac.uk/download/pdf/5128768.pdf> -Erişim tarihi: 03.11.2020
- Kutanis, R., Ö., ve Tunç T. (2010), "Güney Kore Örgüt Kültürü: Konfüçyanizm'in Etkileri Açısından Bir Değerlendirme", Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 35: 61, 62, 64

- Landsbury R. D. ve Wailes Nick (2005), “Social Partnership in Korean Industrial Relations”, Association of Industrial Relations Academics of Australia and New Zealand – <http://apirnet.ilo.org/> Erişim tarihi: 02.11.2020
- Merz R. T. , Junhua Z., Yoon Y. (2010), “Comparative Industrial Relations: China, South Korea and Germany / Europe”, China Social Sciences Press, sf. 111 <http://library.fes.de/pdf-files/bueros/china/07662.pdf> -Erişim tarihi: 04.11.2020
- Ministry Of Employment and Labor Korean (MOEL) <https://www.moel.go.kr/english/moel/moelHistory.jsp> – Erişim tarihi: 03.11.2020
- OECD. Stat, <https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=TUD#> - Erişim tarihi: 06.11.2020
- Öz, S. (2008), “Küresel Rekabette Son Aşamaya Ulaşmak: Güney Kore”, TÜSİAD-Sabancı Üniversitesi Rekabet Forumu Bülteni, <https://tusiad.org/tr/yayinlar/raporlar/item/9007-kuresel-rekabette-son-asamaya-ulasmak-guney-kore> - Erişim tarihi: 26.10.2020
- Song H. K. (1999) , “Republic of Korea : Challenge and Choice”, International Institute for Labour Studies Discussion Papers, <https://library.fes.de/pdf-files/gurn/00164.pdf> - Erişim tarihi:03.11.2020
- The World Bank, <https://www.worldbank.org/en/country/korea/overview> –Erişim tarihi: 26.10.2020
- TMMOB Makina Mühendisleri Odası (2007),”Ülke Örnekleri ile Kalkınma Ve Sanayileşme Modelleri”, https://www.mmo.org.tr/sites/default/files/403675579f61145_ek_0.pdf – E. T.: 25.10.2020
- Tokol A. (2015), “Endüstri İlişkileri ve Yeni Gelişmeler”, Bursa: Dora Yayıncılık
- Tosun F. (2014), “Endüstri İlişkileri Kuramlarında Güç ve İdeoloji”, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul
- Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu (Türk-İş) (2011), “Endüstri İlişkileri Sözlüğü”, sf. 60 <http://www.turkis.org.tr/dosya/J17JFZ5ZOLa8.pdf> - Erişim tarihi:27.10.2020